

Úryvek z kapitoly Favágó (Dřevorubec)

(strana 154-157)

(...) Válka skončila, lidé i město se pomalu vzpamatovávali z maďarské lobotomie a znovu se učili chodit, mluvit i myslet. Z Parného mlýnaⁱ, který kdysi zásoboval pšenicí celé Slovensko, stoupal dým ještě několik dlouhých měsíců. Dědeček se s tatínkem přestěhoval zpátky do Lošonceⁱⁱ, kde se život pomalu vracel do starých kolejí i trhlin. Dědeček nezapomněl na svoji přísahu a za několik let to dotáhl z dorosteneckého týmu až mezi staré a zkušené matadory, kteří hráli i chlastali první ligu, plivali žvýkací tabák, vlasy měli ulízané dozadu a odhalené hrudníky při tréninku měli vypracované, chlupaté a zpocené. Všechny ženy v Lošonci je milovaly jako padlé krále a pouštěly je do svých ložnic, když manželé odešli na noční.

Děda hrával v obraně, byl rychlý, vysoký a spolehlivý. Měl v sobě takovou nefotbalovou pokoru, ale když bylo potřeba, byl ostrý jako nedělní guláš. Po tom, co v zápase proti obávané Hajnáčke zlomil nohy oběma centřům avzápětí je vlastnoručně ošetřil, přijali ho staří matadoři mezi sebe a stal se miláčkem publika. Od té doby ho nikdo nenazval jinak než Dřevorubec.

Děda dodnes se zatajeným dechem vzpomíná na památné derby mezi Lošoncem a Opátovou, kde hrával v útoku jeho starší bratr Laco. Zápas měl definitivně rozhodnout o fotbalovém králi jižní země. Hlediště bylo natřískané, mezi diváky kolovaly pagáče, flašky s domácí pálenkou i elektrizující vzrušení a každý, kdo si ten den nevzal bílou košili, byl považován za fotbalového chuligána.

Těsně před koncem zápasu nacentroval Bála Tarr, nejrychlejší opátovské křídlo a jediný celiak na hřišti, před lošonckou bránu, a za míčem v tu chvíli vystartovali oba bratři Krajčiovci. Brankář neváhal a vletěl mezi ně s lokty ostřejšími než bradavky mladé cikánky. Dědovi zlomil nos, vyrazil tři přední zuby a Lacovi rozdrtil čelist. Ani jeden z nich zápas nedohrál.

Lošonc zvítězil nad Opátovou 2:1.

Když zápas skončil a hráče, potácející se do šatny, obklopily zástupy novinářů a roztoužených vdov, nenápadné tiché děvče s dlouhými kaštanovými vlasy vběhlo na hřiště a posbíralo všechny dědovy zuby. Tehdy ještě nikdo nemohl tušit, že to byl počátek největší lošoncké lásky všech dob.

Pár dní po tom památném derby se v proslulé kavárně Szusz konala velká tancovačka. Na ulici prodávali grilovanou kukuřici, před vchodem se táhla dlouhatánská fronta vymóděných lidí a v sále, který vyplňovaly vysoké okna a stropy s ornamentálními fasádami, zapaloval lýtka i poklopce vyhlášený cikánský primáš Dany Rudy. Architekt Ottó Jabak vdechl městu secesní život, ale i tajné katakomby vedoucí do místností, ve kterých dováděli těžcí páni s lehkými dámami. Po zábradlích točitého schodiště sjížděly obnažené divy, chlapi se houpali na křišťálových lustrech a potoky rozlitého pití se spojovaly do rozbouraného oceánu jižanské zhýralosti. Na tancovačce nechyběl ani dědeček. I se zlomeným nosem a bez předních zubů byl nejhezčím chlapem na parketě.

Když se u baru strhla rvačka, byl první, kdo zakročil. Během několika sekund stál na promenádě naproti vychrtlému chlapíkovi s křivou hubou a zaťatými pěstmi, obklopený skandujícími opilci. Ani si nepotřeboval rozepnout manžety, vyhrnout rukávy čerstvě vyprané košile a ani sundat krátkou kravatu s Malevičovým motivem, aby toho chlapíka uzemnil pravým hákem. Potom si zapálil Spartu bez filtru jako lošoncký James Dean a odpadlíka odnesl na rameni do nemocnice. Za pár dní vyšel v lošonckém zpravodaji Timravin hrtan článek o tom, jak místní fotbalista jednou ranou složil boxera Kornela "Talpa" Szabóa, salgótarjánskeho šampiona v lehké váze.

Když se dědeček vrátil na zábavu, našel tam přes dvě stě opilců a jen jedinou dívku. Všechny ostatní už byly pryč. Po večerce a pod ochrannými křídly svých otců, starších bratrů nebo násilnických manželů. Mladá žena v dlouhých bílých šatech k němu nesměle přistoupila a podala mu zkrvavený kapesník, ve kterém byly jeho zuby. Měla krásné jméno, které Dřevorubec nikdy předtím neslyšel.

Moje babička, Liana Krajčiová, rozená Skuhrová, má dnes sedmdesát šest let.

Můj dědeček, Jano Krajči, má dnes osmdesát jedna let.

ⁱParný mlyn - osada, část města Lučence

ⁱⁱ Do roku 1918 a v letech 1938-1944 se používal maďarský název v tvaru Losonc a Losoncz, v letech 1919-1938 slovenský název Lučenec (od roku 1945 už definitivně).